

UNDER DANNEBROG

MARINEFORENINGENS MEDLEMSBLAD

3. AARGANG

REDAKTØR: KAPTAJN H. EWALD

HÆFTE VII

AARSABONNEMENT 3 KR.

UDGIVER: MARINEFORENINGEN
EKSPEDITION: FORENINGENS KONTOR, CHR. IX.'S GADE 5¹
ANNONCEEKSPEDITIONER: THIESENSVEJ 10 KORSØR
HANS TAUSENSGADE 14 ODENSE

ENKELTE NUMRE 25 ØRE

FORENINGSMEDDELELSER M. M.

VED E. W. MARSTON, VALDEMAR SCHOU OG AXEL JUEL

TORDENSKJOLDS MINDE

Paa 200 Aars Dagen for Sejren i Dynekilen, den 8. Juli, nedlagde Formanden for Marineforeningen, Kommandør *Maegaard*, ledsaget af Holmens Kirkes Klokke, en Krans ved *Tordenskjolds* Statue, idet han udtalte: »Paa Marineforeningens Vegne nedlægger jeg til Minde om Sejren i Dynekilen paa 200 Aars Dagen denne Krans paa Sejrherrers Statue.«

ROSKILDE KREDSEN

Mandagen den 26. Juni foretog den nystiftede Marineforening sin første Udflugt til Gershøj. Kl. 2¹/₄ startedes fra Havnen med 3 Lystkuttere og 1 Motorbaad, som Medlemmer af Roskilde Sejlklub havde stillet til Disposition. Kl. 3¹/₂ ankredes op ved Gershøj.

Ved 6-Tiden blæstes til Samling, og Formanden, Portør *F. Christensen*, bød Velkommen og rettede en Tak til Inspektoren for Marinehospitalet, Løjtnant *Andersen*, for hans Nærværelse. Endvidere meddelte Formanden, at en Kreds af gamle Marinere havde anskaffet et Flag, som vilde blive overrakt Kredsen.

Derefter blev der kommanderet: Klar ved Flaget, og til Tonerne af »Kong Christian« hejste Bagermester *Andersen* det nye Flag.

Formanden tog igen Ordet og mindede om Flagets Betydning. Det var almindeligt, naar et Flag indviedes, at man slog 3 Søm i, for Gud, Konge og Fædreland. Det vilde Marineforeningen ikke bruge, den vilde hejse sit Flag, for det var kun i yderste Nød en Sømand spigrede sit Flag til Masten. Med Ønsket om, at der altid maatte blive vist Flaget Ære, bad Formanden modtage Gaven.

Bagermester *Andersen* udtalte sin Glæde over, at Marineforeningen kunde hejse sit eget Flag, og mindede om, hvor højt man i Marinen lærte at ære det.

Selskabet begav sig derefter til Bordet, hvor bl. a. Løjtnant *Andersen* havde Ordet og mindede om de Stemninger, der kan betage én, naar man saa sit Hjemlands Flag i fremmede Lande.

Efter Spisningen blev der drukket Kaffe paa Hotellets Terrasse. Kl. 8¹/₂ sattes Kursen mod Roskilde, men da Vinden var løjet af, blev alle Sejlkutterne taget paa Slæb af Fiskeeksportør *Jensens* Motorbaad.

Kl. 10¹/₂ ankredes op ved Roskilde efter en overordentlig vellykket Udflugt.

SVENDBORG KREDSEN

havde den 7. Juni en velbesøgt og meget fornøjelig Sammenkomst paa Hotel »Svendborg«.

Formanden, Direktør *Tuxen*, indledede med et Leve for Kongen. Borgmester *Smith* talte for Foreningens Protektor, H. kgl. H. *Prins Valdemar*, Redaktør *Egebjerg* for Marineforeningen, Direktør *Tuxen* for Hovedforeningens Formand, Kommandør *Maegaard*, og Snedkermester *Landt Christensen* for Lokalforeningens Formand, der kvitterede med et Leve for Kassereren og Sekretæren.

Ved Kaffen gav Mægler *H. A. Hansen*, Thuro, en meget interessant Skildring af sine Oplevelser om Bord paa Fregatten »Jylland« i Krigsaaret 1864. Han sluttede med et smukt motiveret Leve for gamle Danmark. Under stærk Tilslutning takkede Direktør *Tuxen* for den livfulde Skildring og udbragte et Leve for Mægler *Hansen*. Mægler *R. S. Hansen* oplæste en Bladartikel fra 1914, i

hvilken hans Farbroder, Skibsreder *J. P. Hansen*, Thuro, skildrede Slaget ved Helgoland. Han sluttede med at mindes Kommandør *Suenson* med Ønsket om, at den danske Flaade altid maatte have saadanne Mænd paa de førende Pladser.

Ved Punchebollen vekslede nu Taler og Sange til henad Midnattid. Der blev talt for Dannebrog, for Orlogs- og Handelsmarinen, for Danmarks Værn o. s. fr. De gamle Marinere fremdrog, den ene efter den anden, fornøjelige Træk fra Livet om Bord. Den vellykkede Sammenkomst sluttede med et af Havnefoged *Jensen* udbragt Leve for Marinens Officerer.

Til Postmester, Grev *Tramp*, Odense, der som ung Kadet saarede ved Helgoland, og til Kredsen Stifter, Kaptajn *Ewald*, afsendtes der telegrafiske Hilsener.

FRA NORDAMERIKA

I det i Omaha, Nebraska, udkommende Blad »Den danske Pioner« for den 15. Juni iaar, findes følgende livfulde Skildring af Jubilæumsfesten for Aargang 1891. Vi gengiver nedenfor denne Artikel, der viser, hvor viden om de Følelser og Tanker, der besjæler vor Forening, naar:

»Der gives Ojeblikke i Livet, hvor man uvilkaarlig kommer til at tænke lidt over det hele — saadan mere end sædvanlig, og disse Tanker kommer stadig frem, naar man skal til at holde Jubilæum.

Jeg kan ikke nægte, at jeg fik travlt med at fordybe mig i Minderne, da jeg blev gjort opmærksom paa, at det var 25 Aar siden, jeg den 25. April stillede paa Værftsbroen ved Orlogsværftet for at aftjene min Værnepligt i den kongelige danske Marine, og da en af Gasterne fra hint Aar, som nu er Fuldmægtig paa Orlogsværftet, stillede sig i Spidsen for en Jubilæumsfest, greb jeg med Begærlighed Lejligheden til atter at melde mig for at træffe nogle af de gamle, som var mine Kammerater i hine Tider.

Og forleden Dag stillede vi altsaa atter ude paa Værftsbroen. Nu var Styrken jo svunden noget ind — vi mødte kun 100 Mand ialt, men det var vel nok de bedste, kan jeg tro — at domme efter det Humør, der besjælede alle de gamle »Mænd« fra det første Ojeblik, de saa hinanden igen.

Lige straks var der jo lidt Besvær med at finde ud af, hvem der var hvem, for de femogtyve Aar havde jo forandret de Herrer en Del; men det varede ikke længe, før man hørte de klaskende Haandtryk og den hjertelige Latter, som fulgte med Genkendelsen. — »Der har vi 53 — og der er jo Maleren — God Dag, Smørstikker — ja, Du var forfærdelig fedtet dengang med Smørret« osv. osv. — saadan summende det omkring, efterhaanden som vi samledes. Og allerede her udenfor Broen fik man et lille Indtryk af, hvorledes Forholdene havde udviklet sig for disse forskellige Mennesker, der nu mødtes efter i en Menneskealder ikke at have set hverandre.

Nogle kom vandrende ligesom dengang for 25 Aar siden, da vi ikke anede, hvad det var, der fandtes paa den anden Side Broen, og andre kom kørende i Luksus-Automobil, men i samme Nu, vi blandedes her — akkurat som hin Mødedag, saa var al Standsforskel som blæst bort — og vi var igen Kammerater.

Og saa vandrede vi ned gennem Værftet til den gamle Hovedvagt, i hvis ærverdige Taarn jeg i sin Tid tilbragte saa mange Timer med at holde Udkig over Reden og Havnen.

Her laa den sidste Rest af Danmarks Svaner — det gamle stolte Orlogsskib »Fyen«, som i mange Aar var Kasernes skib.

Da vi kom ombord her, hørte vi pludselig en skingrende Baadsmanspibe og en gennemtrængende Kommando: »Klar til Skafning — overalt!« og et Øjeblik efter var vi bænket ved alle de gamle Kistebænke, hvor Tintallerkenerne stod paa de hvidskurede Borde akkurat som i gamle Dage, og saa serverede Orlogsgasterne fra i Aar den mest udmærkede Biksemad, jeg har faaet i mit Liv. Serveringen var nøjagtig den samme med Skibsøl af de gamle Blikkrus — den eneste Forskel var Snapsen — den fik vi jo ikke i 91.

Det kan nok være, at der blev en Pludren og Snakken, og nu begyndte alle de gamle Minder for Alvor at troppe op, og vi huskede paa, naar vi sad her paa de samme Kistebænke og skaffede og ventede paa, at Skibssergent Møller skulde komme med den længselsfuldt ventede Post — den eneste Adspredelse efter Skoletimernes Strabadser. Og saa fik jeg pludselig Øje paa Kadet Hjorth — han lærte mig de første forberedende Øvelser — nu var han graaskægget, men han kunde dog straks kende mig igen. Og han havde i Lommen den lille Bog, som han brugte i 1891 til at notere op i, og der stod mit Navn jo ogsaa nok saa nydeligt. Nu er han Brofoged i Aalborg. Og vi kom til at snakke om gamle Kommandør Holm, der var Chef paa Skuden, og hans Næstkommanderende Schultz, der begge er døde. Og Kaptajn With, som nu er Kommandant paa Christiansø, og som jeg aldrig hørte sige et Ord. Og vi mindedes nuværende kgl. Kapelmusikus Sandby, naar han om Eftermiddagen, naar vi var »skajet ud«, krøb op paa et eller andet opstaaende med sin Violin og spillede de sidste Dansemelodier, mens »Mændenes« tog sig en Svingom med hinanden. For ikke at tale om »Skomageren« fra Nakskov, som nu er Natvægter i Vordingborg. Hans Landlov blev stoppet, fordi han en Dag ikke havde bundet den reglementerede Sløjfe paa sine Sko. »Nu har de stoppet min Landlov«, sagde Skomageren til mig, »men det bryder jeg mig Pokker om, for jeg har aldrig været i Land endnu, og jeg kommer heller ikke — hvad skulde jeg i Land efter —?« Og den lange Herredsfuldægtig fra Kallundborg, som var Flagmand og Broder til den senere saa berømte Taksamotor-Jespersen. Han blev Ordonnans hos Viceadmiralen og fik det storartede ombord. Nu hilste vi paa hinanden igen, og han var bleven »Spids« i Byen — Sagfører, Branddirektør og R. af Dbg. Og Jordan, som var Skibets enfant terrible, — alle disse kære gamle Kamsjukker dukkede op for Ens Blik, og nu sad mange af dem her lyslevende paa Fyens Batteri og spiste Biksemad, akkurat som for femogtyve Aar siden. Der var jo lidt Forskel paa Ansigterne fra dengang, og de fleste var jo blevne noget rynkede; der der var kommet Furer, der fortalte, at de 25 Aar ikke var tilbragt paa Ryggen i en Chaise-longue med en Mavebølge-Cigar i Munden. Nogle af os var blevne graa i Toppen, og andre mødte med en skinnende Fuldmaane. — Frokosten var meget animeret, og morsomt var det, hvergang en eller anden opdagede et Ansigt fra gamle Dage — saa blev der en Genkendelseshilsen, som ikke gik ganske af i Stilhed.

Efter Frokosten gik jeg lidt rundt i Skibet — den gamle ærverdige Fuldrigger — den sidste af dem allesammen, og jeg kiggede ud gennem Vinduerne — de gamle Kanonporte — og jeg tænkte paa, hvor tidt jeg for femogtyve Aar siden laa i de samme Vinduer, naar vi havde Frivagt, og længtes over til Langelinie, hvor Folk promenerede, medens jeg var indespærret her som i et Fængsel. Jeg lod Blikket løbe langs Dækket paa Banjerne, og jeg tænkte med Gru paa mit Morgenarbejde dengang, som bestod i at rense 50 Spyttebakker, skure Messingtojet paa dem blankt og fylde frisk Sand i dem. Det var ikke noget hyggeligt Arbejde, og det var ogsaa lovlige lidt Arbejde for en Mand i fire, fem Timer, saa jeg kan huske, at jeg tidt gemte mig nede i Sandhullet helt nede i Lasten og tog mig en lille ekstra Morgenskraber dernede. Ja, det kan nok være, at Minderne dukkede frem, men jeg blev afbrudt i mine Refleksioner af Baadsmanspiiben, som kommanderede os til Opstilling for Fotografen. Og saa gik vi i Land, efter at vi bogstavelig havde kastet vor Cigar i en stor Spand Vand — Tobaksrygning tillades under ingen Omstændigheder paa Orlogsværftet. Nu gik Turen ned til Undervandsbaadene, hvoraf Danmark har en 12-14 Stykker, og derfra til den store og meget interessante Modellsamling. Her findes Modeller af alle de Skibe, som i Aarhundreder er bygget paa Værftet, og denne Samling er overordentlig smuk og interessant.

Men vi skulde nu samle Kræfter til om Aftenen, hvor vi skulde samles paa »Gimle«, og ved Syvtiden troppede alle de gamle Gaster op her igen. Der var jo nogle, som havde brugt Dagen til at slaa et lille Slag, men det gjorde ikke noget. Humøret var stort, og Komiteen havde sørget for, at nogle af Datidens Officerer og Underofficerer ikke manglede; dengang var de jo unge Løjtnanter — nu var de blevne Kommandører og Kaptajner, men man mærkede, at de følte sig som Kammerater med de gamle »Mændene«.

Og saa gik vi til Bords.

Mellem de højtstaaende Officerer præsiderede Grev Lerche, Lerchenborg, som var Lægdsrullemand fra hint mindeværdige Foraar og var mødt ligesom vi andre derude paa Værftsbroen hin April Morgen. Han ønskede i valgte Ord alle sine gamle Kammerater velkommen til Festen. Og saa tog vi fat — baade paa Middagen, Talerne og Sangene, og man mærkede rigtignok, at naar gamle Sømand kommer til Gilde, saa vil de mere sig. Blandt Talerne skal jeg kun nævne en meget smuk, indholdsrig og varmtfølt Tale af Skuespiller Emmanuël Larsen, som fortalte om det udmærkede Kammeratskab, der slog ham i Møde paa hans første Tur over Nordsoen, da en helbefaren Sømand vilde lette ham Arbejdet, fordi »saadan en Komediantspiller jo ikke forstod sig saa godt paa de Dele«.

Senere paa Aftenen blev der pebet til Punsch, og saa løsnedes Tungebaandet, og nu fik vi høre artige Historier. Det kan nok være, at de gamle Drengene kunde spinde en Ende, og det blev sent, inden den storartede Fest sluttede.

Jeg har fortalt om dette Møde efter 25 Aars Forløb, fordi jeg tænker, at der ogsaaovre i U. S. vel nok findes nogle, som var mellem de 2000 Mand, der stillede under Flaget hint Aar — det Flag, som vi i hvert Fald fik lært at respektere, og som aldrig gaar tilvejs paa min egen Flagstang, uden at jeg blotter mit Hoved.

Tonys Bror. »

SOLDATERHJEMMET I BAADSMANDSSTRÆDE

Soldaterhjemmet, Baadsmandsstræde 19, har sendt Redaktionen sin Aarsberetning, antagelig fordi »Under Dannebrog« er et af de Blade, som Hjemmet modtager frit til Underholdning for de besøgende.

Det skal være os en Glæde at benytte denne Lejlighed til at sige nogle Ord om Hjemmet, bl. a. fordi vi derved — omend ad Omveje — kan hjælpe til at løse en af Marineforeningens Opgaver, nemlig at støtte, vejlede og glæde det indkaldte Mandskab.

Soldaterhjemmet, Baadsmandsstræde 19, er Landets ældste Soldaterhjem. Det aabner gæstfrit sine Døre for enhver indkaldt værnepligtig; Søværnets Mandskab, som i meget ringe Grad er i Stand til at benytte Hjemmet, betaler desuden kun halvt for Adgang og Opbevaring af civilt Tøj under hele Tjenestetiden, nemlig ialt 1 Kr. Det er billigt, naar man tænker paa, at Vedkommende for den Betaling kan komme og gaa, læse Blade og Bøger, skrive Breve (Papiret er frit), have Lejlighed til i gode Omgivelser at nyde

billige Forfriskninger og desuden have sit civile Tøj opbevaret og assureret.

Selvfølgelig kan Hjemmet ikke holdes i Drift og yde alt dette for den Betaling, som stammer fra Mandskabet, men heldigvis har det Venner, som hvert Aar giver det Gaver; Staten skyder ogsaa noget til, men det meste kommer ind gennem »frivillig Værneskat« d. v. s. Penge, som ved Sessionerne frivilligt betales af dem, der af en eller anden Grund ikke naar med til at blive indkaldt til Tjeneste. Det er Penge, som er godt givet ud, og Hjemmet (og sammen med det alle de andre Soldaterhjem) fortjener, at baade de unge Mænd, som ikke selv kommer i Tjenesten, og desuden enhver anden, der har Hjerte og Tanker for at give en nyttig Haandsrækning til de indkaldte værnepligtige, betænker Soldaterhjemmene med Gaver i Penge eller Blade og Bøger til Underholdning for Mandskabet. Og er der nogen, som ved Foredrag, Oplæsning e. l. vil glæde de besøgende i Hjemmet, da tages der ogsaa altid med Tak imod Tilbud i den Retning.

RED.

DET DANSKE REDNINGSVÆSEN I AARET 1914—15

DE NYE MOTOR-REDNINGSBAADE

Marineministeriet har udsendt Beretning om det danske Redningsvæsens Virksomhed i Aaret 1914—15.

Disse Aarsberetninger er i Almindelighed kun kendte indenfor Fagfolkenes Kreds, og Aarets Redningsbegivenheder fæstner sig som Regel kun momentvis i det store Publikums Bevidsthed ved Referater i Bladene af Redningsvæsensets Virksomhed efter dets dygtige — og lykkeligvis som Regel — heldigt udførte Arbejde. Aarsberetningen, der fremtræder som et 30-Sidet Hefte med Kortbilag, giver imidlertid i Aar et interessant og fyldigt Indtryk af, hvilken betydningsfuld Institution Redningsvæsnet er vokset til, siden det ved Lov af 26. Marts 1852 traadte ind i Livet under Former, der i alt væsentligt er de samme som nu. Selvfølgelig er der i de forløbne 64 Aar sket en mægtig Udvikling i Antal af Stationer og med Materiellet, og den i saa fremragende Grad udviste Dygtighed fra Konstruktørers og Bestyrelser Side og Interesse og aldrig svigtende Mod og Offervillighed fra Mandskabernes Side har skaffet det danske Redningsvæsen en smuk og fremtrædende Plads i Livredningens Tjeneste.

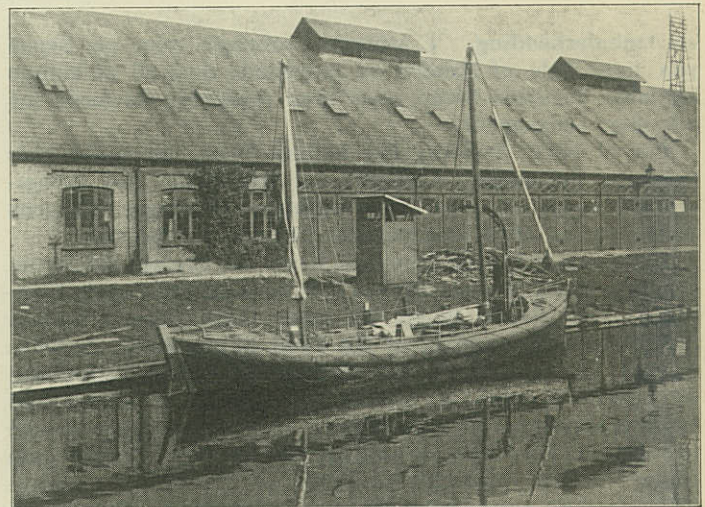
Kammerraad *C. B. Claudi*, der nærrede stærk Interesse for Oprettelsen af et organiseret Redningsvæsen paa Jyllands Vestkyst, bekostede selv i sin Tid en Rejse til England for at studere Forholdene derovre og indsendte en Rapport om disse til Generaltoldkammeret. Da Interessen for denne Sag dermed var vakt ogsaa hos Private, lod »Foreningen for Søfartens Fremme« i 1846 for egne Midler bygge en Redningsbaad, som stationeredes i Aggerkanalen, ligesom ogsaa »Frimurerlogen« i 1847 bekostede Anskaffelsen af en Redningsbaad med lufttætte Kasser, der fik Station ved Flyvholm ved Harboøre, og et Raketapparat til Klitmøller. Begyndelsen var hermed gjort, og *C. B. Claudi* fik samme Aar ved allerhøjeste Resolution af 9. Juni et Beløb af 5000 Rdlr. til yderligere Studium og Forsøg, hvorved han blev sat i Stand til atter at besøge England. I Oktober 1849 blev der nedsat en af Sagkyndige sammensat Kommission, bestaaende af Kammerraad *Claudi*, Kaptajnløjtnant *Ipsen* og Artillerikaptajn *Lundbye* til at fremsætte Forslag om Redningsstationernes Antal og Beliggenhed, om Personel og Materiel, og i Marts 1850 fremkom et saadant Forslag, omfattende foruden Vestkysten tillige Bornholm, Læsø, Grenaa og Gedser. Det gjordes gældende, at selv om der paa sidstnævnte 4 Steder ikke sjældent forekom livsfarlige Strandinger, var det dog fortrinsvis Jyllands Vestkyst, der som den farligste særlig maatte komme i Betragtning ved Anskaffelsen af Materiel, da de Skibbrudne der havde vanskeligst ved at reddes uden særlige dertil egnede Apparater.

Paa Finanslovene 1850—51 og 1851—52 bevilgedes ialt 25,000 Rdlr. til Redningsvæsnet, og i Løbet af disse Aar traadte den nye Institution dermed ud i Livet i Henhold til Kommissionens Udkast. Den endelige Ordning af det norrøjske Redningsvæsen fastsattes ved Lov af 26. Marts 1852 og Institutionen henlagdes under Indenrigsministeriet. Ved dettes Deling i 1896 overgik Redningsvæsnet til Landbrugsministeriet for endelig fra 1. April 1906 at blive henlagt under Marineministeriet.

Kammerraad *Claudi* ansattes som den første Bestyrer og fungerede indtil 1. Juli 1869, da han afløstes af sin tidligere Assistent, Vicekonsul *A. Andersen*, som fungerede indtil sin Død 1909. Den nuværende Bestyrer er tidligere Lodsoldermand i Frederikshavn *P. Kjelder-Nielsen*, som bor paa Skagen. Bornholms Redningsvæsen bestyredes fra 1873 af Toldoppebørselskontrollør *J. H. Stub* i Nexø, indtil den 4. Juni iaar, da han afgik ved Døden og Posten overtoges af Dampskibsekspeditor i Nexø *L. A. Øbergesen*. For den særlig betydningsfulde Station i Esbjerg er der ansat en Disponent, Havneingeniør *L. Th. C. Barner*, under hvem Stationerne Syd for Blaavandshuk og paa Fanø sorterer.

Det jyske Redningsvæsen omfatter nu 32 Baad- og Raketstationer, 8 Baadstationer og 9 Raketstationer; paa Bornholm findes 2 Baad- og Raketstationer og 4 Raketstationer. I Jylland findes yderligere 12 Bistationer med Baad, som betjenes af Mandskabet fra nærmeste Hovedstation. Paa Sjælland og Møen findes desuden enkelte Raketstationer. Personalet i Jylland omfatter ialt 595 Mand, det bornholmske 63 Mand, medens der til Transport af Baadene haves ialt 462 Heste til Raadighed. Til Kommunikationen anvendes ialt 177 Telefonstationer med 63 Alarmeringshuse, medens Bornholm har 26 Telefonstationer. Til Vedligeholdelse og Nyanlæg af Veje til Redningsvæsensets Brug er i 1915 anvendt 12,172 Kroner. I Finansaaret 1914—15 er der af Statskassen til Redningsvæsnet anvendt ialt 317,400 Kr.

Medens Materiellet, som foran nævnt, anskaffedes i Begyndelsen efter engelske Forbilleder, blev den specielt for vore Kyster egnede Model dog noget for sig. Manglen paa

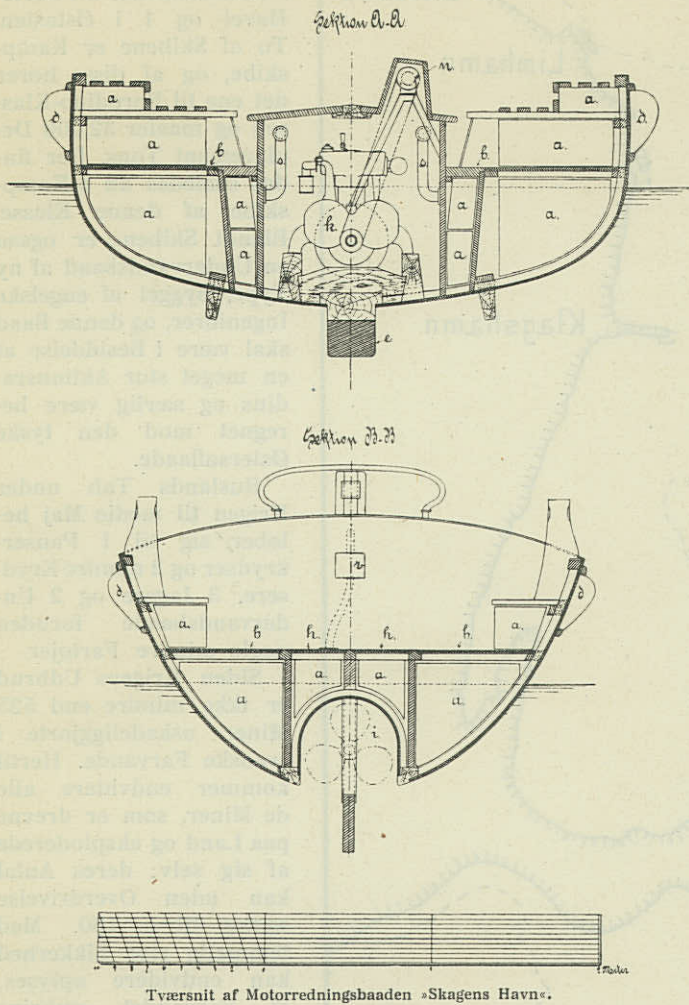
Skagen-Baaden paa Orlogsværftet.

Havne og de gennemgaaende flade Kyster krævede en særlig Type Baad, sødygtig, synkefri og transportabel uden for stort Besvær, saaledes som vore Dages danske Redningsbaad ser ud.

De paa Orlogsværftet tegnede og byggede Robaade til Redningsbrug, har mere end en Gang tjent som Model for Udlandets Baade, f. Ex. modtog Marineministeriet i Efteraaret 1912 Anmodning fra det portugisiske Redningsvæsen om at levere 4 Stk. Roredningsbaade, der blev byggede paa Orlogsværftets Baadebyggeri og leveredes i Løbet af 5 Maaneder i November og December 1912 og i Januar Maaned 1913. Imidlertid fremkom Baadmotoren, og dens Sejersgang indenfor dansk Fiskeri fremkaldte ret naturligt den Tanke at anvende Motorbaade i Redningsvæsens Tjeneste, et Problem, Verdens Skibs konstruktion en lang Tid havde beskæftiget sig med uden at have naaet til et fuldtud tilfredsstillende Resultat. Spørgsmaalet er jo ikke løst med Anbringelsen af en Motor i de almindelige Roredningsbaade; med oprørt Hav vilde en saadan med almindelig Skruer forsynet Baad, der ofte maa arbejde paa grundt Vand ved Strandingsstedet, løbe for stor Risiko for at tage Bunden, faa Axlen knækket eller andet Haveri paa Drivkraften og dermed være hjælpeløs.

I England forsøgte man derfor at lade Skruen arbejde i en i Baaden indbygget Tunnel og byggede et stort Antal af disse Baade; i Tyskland anvendtes samme Princip, men det fordrede, at Motorbaaden enten altid skulde ligge i Vandet eller sættes paa Land fra en Havn ved Hjælp af

Skruebladenes underste Punkt komme over Kølens Underkant, saaledes, at denne kan tørne imod Bunden uden at Skruerne rører. Som »Skagens Havn« har ogsaa denne Baad et vandtæt, laytliggende Dæk, som i Forbindelse med Opbygningen for Motoren fuldstændig udelukker Vandets Indtrængen til denne. Over Dækket er paa begge Sider anbragt lufttætte Kasser af Træ, ligesom der findes 12

selvirkende Bundventiler, som automatisk tømmer Baaden for det Vand, den maatte tage over Dækket. Baaden vejer fuldt udrustet, uden Besætning, hvis Antal er 10, og Benzin, 1,66 Tons, den har et Dybtgaaende af 0,44 m (17") agter og 0,2 m (8") for; Beklædningen er Eg med Kobbernagler. Baad, Motor og Vogn har ialt kostet 7,500 Kroner.

Det er saaledes 2 interessante Nyanskaffelser Aaret har bragt vort Redningsvæsen, hvis fremtidige Brug af Motor-

baadene og stille, men saare samfundsgavnlig Virksomhed vi ledsager med vore bedste Ønsker.

Vi skal i en senere Artikel forsøge at beskrive Resultatet af de Erfaringer, man nu har høstet og som har ført til Konstruktion og Bygning af en hel nye Motorredningsbaadstype, som har vist sig at være let nok til at udsættes fra flad Strand og dog indeholder de samme gode Egenskaber, som »Skagens Havn« uden at være saa tung og saa kostbar som denne.

Af Marineministeriets indholdsrige Beretning kan iøvrigt af almen Interesse anføres, at der i Aaret 1914—15 af Redningsvæsenet er ydet Skibbrudne Hjælp i ialt 13 Tilfælde, hvoraf de 10 i Jylland, 2 paa Bornholm og 1 paa Læsø. De Reddedes Antal er ialt 110, hvoraf 95 ved Redningsbaad, 15 ved Raketapparater, af hvilke sidste igen de 10 reddedes af Bornholms Redningsvæsen. Som Bevis paa de Vanskeligheder de bornholmske Redningsmænd kan have at overvinde maa nævnes de den 20. Marts 1915 Kl. 6 $\frac{1}{2}$ Morgen samtidigt forefaldne 2 Strandinger udfor Vang i Storm og Sneykning. Nord for Vang Havn stod 3-mastet Skonnert *Hulda* af Höganäs, Syd for Dampskibet *Luba* af Lübeck. Allinge Redningsstation transporterede straks Raketmateriellet til Skonnerten, som allerede var begyndt at skilles; langs en Kloft mellem Klipperne maatte Redningsmandskab og Materiel fires ned til Strandbredden, da der var meget stejlt og snefyldt. Ved første Raketkast opnaaedes Forbindelse med Skibet og Kl. 8 $\frac{1}{2}$, 2 Timer efter Allarmingen, var Besætningen, 6 Mand, frelst i Land. Straks efter kørtes Raketapparaterne til Stedet Syd for Vang Havn, hvor Damperen stod fast. Af Besætningens 13 Mand var de 9 allerede tidligere naaede til Land i Skibets egen Baad, medens endnu 3 Mand og Kaptajnen var om Bord. Ogsaa her opnaaedes Forbindelse ved første Raketkast, hvorefter de 3 Mand hurtigt bragtes ind, medens Kaptajnen først 2 Timer senere kunde overvinde sig til at forlade Skibet, uagtet Søen stadig brød over det og Ladingen flød ud. Kl. 11 $\frac{1}{2}$ gik han i Redningsstolen og blev halet ind, og dermed var i Løbet af c. 5 Timer 10 Mennesker reddede under særlig besværlige og vanskelige Forhold. Et smukt og dygtigt Redningsarbejde, som fortjener at fremdrages, ligesom ogsaa den fra Snogbæk den 9. Juni 1914 foretagne Redning af 4 Mand fra Galeasen *Adelheid* af Hamborg, som af Sydost-Storm og stærk Strøm var sat ind paa Dueodde.

Ved samtlige Landets Redningsstationer er i Aarets Løb afholdt 251 Øvelser, som alle forløb heldigt. Damperne *Vestkysten* og *Vesterhavet* har i samme Tidsrum hyppigt været til rede med Assistance for Vestkystens Fiskerbaade.

Siden Oprettelsen i 1852 er reddet 9387 Mennesker; medtages de to forudgaaende Aar 1850 og 51, da Organiseringen stod paa, bliver det samlede Antal 9417, hvilket vil sige 142 pr. Aar.

Ved

E. W. MARSTON

HANDELSFLAADERNES KRIGSTAB

Lloyd har offentliggjort nogle interessante Tal om Handelsflaadernes Krigstab, hvoraf de engelske Tab indtil 22. Januar fremgaar af efterfølgende Tabel.

Taget i tyske Havne	80	Skibe paa	171 603	Gross Tons
Taget i tyrkiske Havne	9	—	12 496	—
Kapret og sænket	56	—	234 589	—
Kapret	3	—	9 111	—
Sænket af U-baade	225	—	746 468	—
Minesprængt	53	—	103 548	—
Ialt	426	Skibe paa	1277 815	Gross Tons

Hertil kan endvidere lægges 160 allierede Skibe paa tilsammen 267 754 Tons, der er kapret eller sænkede, og 192 sænkede neu-

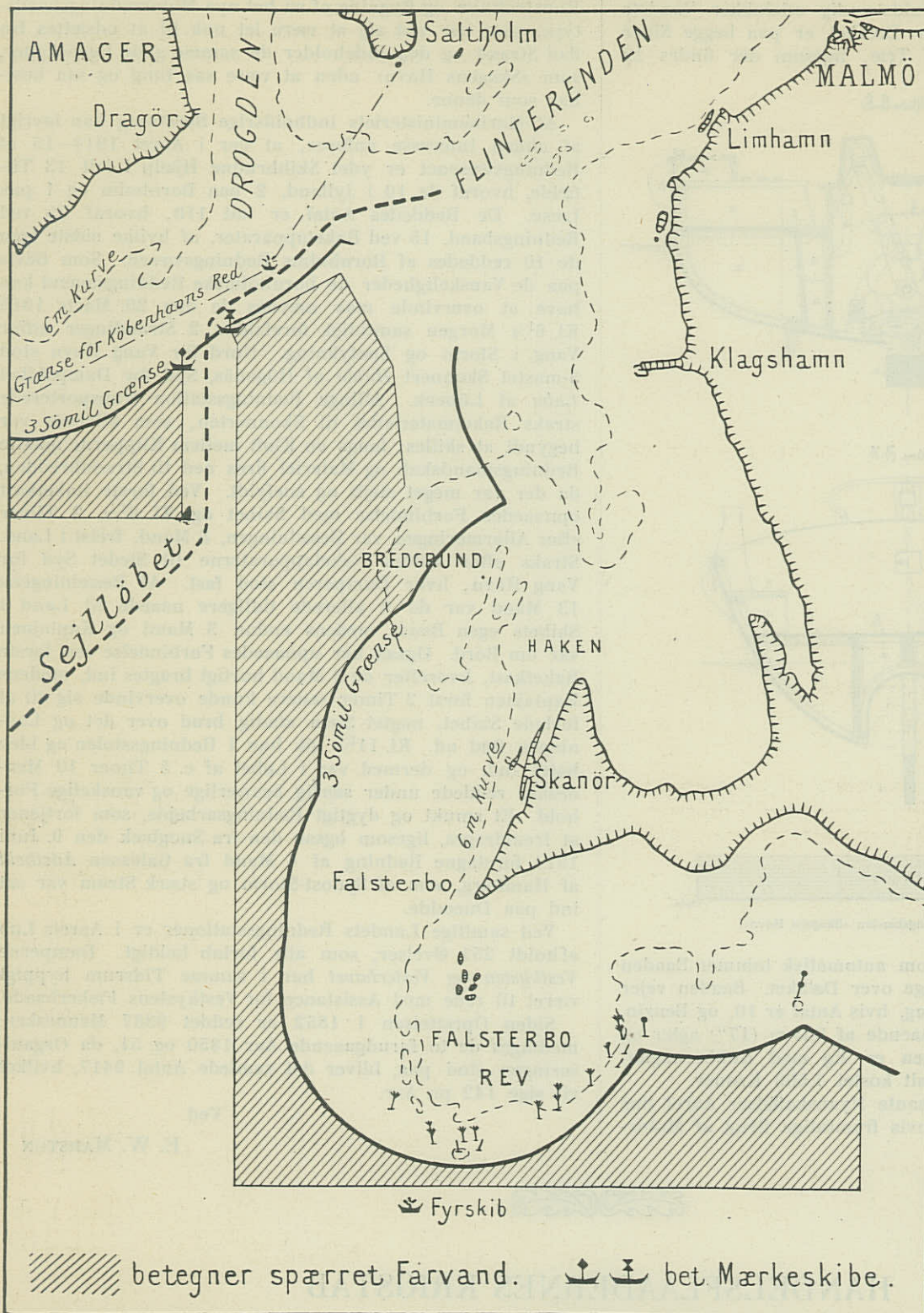
trale Skibe paa ialt 258 887 Tons, hvilket tilsammen bliver 778 Skibe paa 1 804 456 Tons, som er taget bort fra Fragtfarten. Imidlertid ken man regne, at 277 tyske Skibe 816 176 Tons, der blev taget ved Krigens Udbrud, har remplaceret lige saa mange af de tabte engelske Tons, saaledes at man til 22. Jan. kan regne med et Netto Tab paa henved 988 000 Tons.

Ved Nybygning forøgedes den britiske Handelsflaade med 650 000 Tons i 1915, medens de tilsvarende Tal for 1914 var 1 728 000 Tons og for 1913 ialt 2 336 368 Tons.

Paa Grund af de store engelske Tab har man nu i England foreslaaet, at Tyskland efter Krigen af sine Handelsskibe skal erstatte alt, hvad det har ødelagt under Krigen med Skib for Skib, Ton for Ton.

SØKRIGSBEGIVENHEDERNE I ØSTERSØEN

(JANUAR—JUNI 1916)

I April spærrede Tyskerne Adgangen til Sundet Syd fra med Minefelter, der i Forbindelse med de alt eksisterende Miner strakte sig fra Falsterbo til Drogdens Fyrskib og derfra til Aflandshage, men intet Sted indenfor dansk eller svensk Søterritorium, altsaa 3 Sømil fra Land, da den svenske Fordring om 4-Sømls Grænsen ikke kunde opretholdes under Krigen. Gennem Minefeltet findes et Løb i Nærheden af Drogdens Fyrskib, hvorigennem Trafikken kan foregaa, og som er saa smalt, at de tyske Patrouilleskibe nu med Lethed kan kontrollere Skibsfarten og forhindre de engelske Undervandsbaade i at trænge igennem. (Se Kortet).

pedobaade, 1 Hjelpekrydser og nogle armerede Trawlere, der ledsagede en Konvoj paa c. 15 Dampere, indviklede i Strid med 4 à 6 russiske Torpedojagere udfor Häfringe c. 10 Sømil Syd for Stockholms Skærgaard; Kampen fandt Sted en halv Snes Sømil fra Land. Den tyske Hjelpekrydser *Hermann* blev her skudt i Sænk, medens Handelsdamperne søgte ind mod nærmeste Land. Tyskerne har vistnok ment sig ret sikre, saa Angrebet er kommet overraskende i den mørkeste Del af Natten.

I indeværende Aar er der i Rusland sat 6 Krigsskibe i Vandet, nemlig 2 i Østersøhavne, 3 i Sorte-Havet og 1 i Østasien. To af Skibene er Kampskibe, og af disse hører det ene til Borodino-Klassen og maaler 32,000 Deplacement Tons. Der findes saaledes nu 5 Kampskibe af denne Klasse. Blandt Skibene er ogsaa en Undervandsbaad af ny Type, bygget af engelske Ingeniører, og denne Baad skal være i Besiddelse af en meget stor Aktionsradius og særlig være beregnet mod den tyske Østersøflaade.

Ruslands Tab under Krigen til medio Maj beløber sig til 1 Panserkrydser og 2 mindre Krydsere, 3 Jagere og 2 Undervandsbaade foruden nogle mindre Fartøjer.

Siden Krigens Udbrud er ikke mindre end 525 Miner uskadeliggjorte i svenske Farvande. Hertil kommer endvidere alle de Miner, som er drevne paa Land og eksploderede af sig selv; deres Antal kan uden Overdrivelse sættes til c. 100. Med temmelig stor Sikkerhed kan endvidere oplyses, at Farvandet omkring Gotland er mest udsat for Minefaren. Derefter kommer Bohuslæns Kyst, og desuden er mange Miner fundne udfor Stockholms og Blekinges Skærgaard.

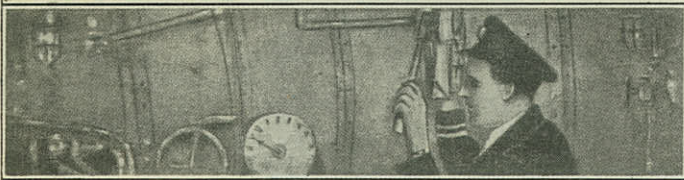
Omtrent midt i Maj begyndte engelske Undervandsbaade at trænge ned i Kattegat, og d. 18. blev en tysk Damper skudt ned ved Kullen, samtidig optraadte Undervandsbaade udfor den svenske Østkyst.

Natten mellem d. 13. og 14. Juni blev 3 tyske Tor-

SØKRIGSBEGIVENHEDERNE I MIDDELHAVET

(JANUAR—JUNI 1916)

Fra Januar var den russiske Flaade ret virksom i Sorte Havet, og tyrkiske Handelsskibe, som skulde bringe Provisioner til Fronten, blev ofte sænkede. Ogsaa den tyske Krydser *Breslau* var tit ude. En russisk Jager *Leite-*

Britisk U-Baad jagttager et torpederet tysk Krigsskib. Det øverste Billede viser Periskopets Synsfelt, og Stregerne er Mærker, ved Hjælp af hvilke Skibets Afstand kan maales.

nant Poustochin løb den 9. Marts paa en Mine ved den bulgarske Kyst nær ved Varna og sank, medens kun en Del af Mandskabet reddedes.

I selve Middelhavet skete meget lidt fra Aarets Begyndelse. Den 8. Februar blev den franske Krydser *Amiral*

Charner torpederet af en tysk Undervandsbaad ved Syriens Kyst. Krydseren sank i Løbet af faa Minutter; den var paa 4800 Tons og bygget i 90'erne. Noget efter torpederedes en østerrigsk Undervandsbaad udfor Durazzo af en fransk Torpedojager. Den 31. Marts blev Hospitalskibet *Portugal* torpederet i Sorte Havet mod Genferkonventionens Bestemmelser.

Den 28. April stødte Kontreadmiral Freemantles Flagskib *Russel* paa en Mine i Middelhavet og sank, og 124 Mand gik ned med Skibet. Den 4. Maj skød en fransk Undervandsbaad en østerrigsk Torpedojager ned med en Torpedo, og samme Dag traf 4 italienske Jagere paa 10 østerrigske Torpedobaade, som flygtede i Retning af Pola. Italienerne fortsatte Forfølgelsen, til de var en Snes Sømil fra Pola, idet de stadig beskød Fjenden og først opgav Jagten, da der kom større østerrigske Skibe til Hjælp.

I Maj blev ialt 15 græske Handelsskibe ødelagte af tyske og østerrigske Undervandsbaade eller Miner.

Under Krigen har indtil medio Maj Frankrigs Tab af Krigsskibe beløbet sig til 1 Kampskib, 2 Panserkrydsere, 8 Torpedofartøjer og 9 Undervandsbaade. Italiens Tab beløber sig til 1 Kampskib, 2 Panserkrydsere, 5 Torpedofartøjer og 4 Undervandsbaade.

Om Krydserne »Goeben« og »Breslau«, som i Begyndelsen af Krigen søgte Dardanellerne, hvorom ikke tidligere er berettet her i Bladet, foreligger der nu nærmere Meddelelse, hvoraf følgende fremgaar:

Den 2. August 1914 kom begge de tyske Krydsere til Messina, hvorfra de d. 3. August om Morgenen gik til Søs og om Aftenen fik Radiotelegram om, at Krigen var erklæret og Ordre om at søge Dardanellerne. Da de tyske Krydsere den 4. August Morgen var nær ved Algeriens Kyst, løb Goeben til Philippeville og Breslau til Bona, hvilke Byer blev bombarderede, uden at Prøjserne iøvrigt opnaaede noget derved. Krydserne fjærnede sig derfor snart og anløb atter Messina den 5. August om Morgenen, hvor man kullede fra tyske Dampere, og den 6. ved Midnatstid gik de Øst efter, som det siges først med Kurs mod Adriaterhavet, men ændrede Kurs og gik Syd om Kap Matapan til Dardanellerne.

C. J. H. SPEERSCHNEIDER,
Kaptajn u. T. i Flaaden.

DUM-DUM-PROJEKTILER

De forskellige Modstandere i Verdenskrigen har næsten alle beskyldt hinanden for at anvende Dum-dum-Projektiler, d. v. s. almindelige Blyprojektiler, hvis Staalovertræk (Kappe) er gennemskaaret et eller andet Sted (f. Eks. Spidsen afskaaret), hvilket vil bevirke, at den bløde Blykærne ved Anslaget farer ud af sin Kappe, der bliver opflosset, og frembringer et større og farligere Saar.

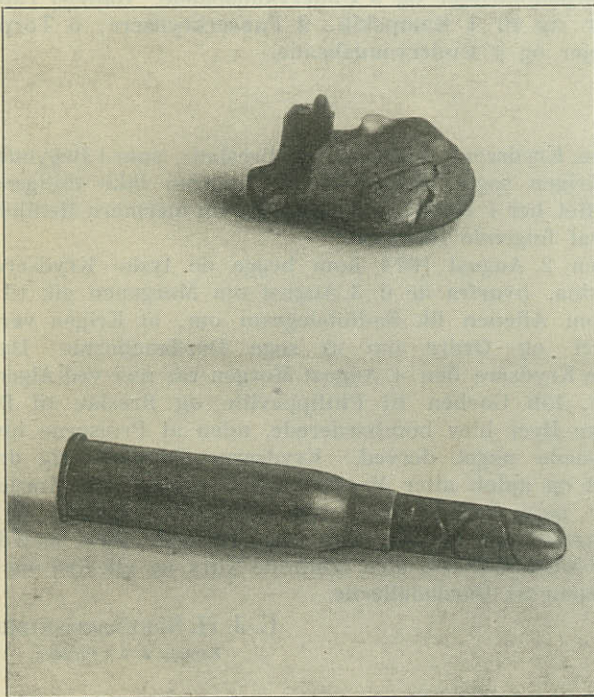
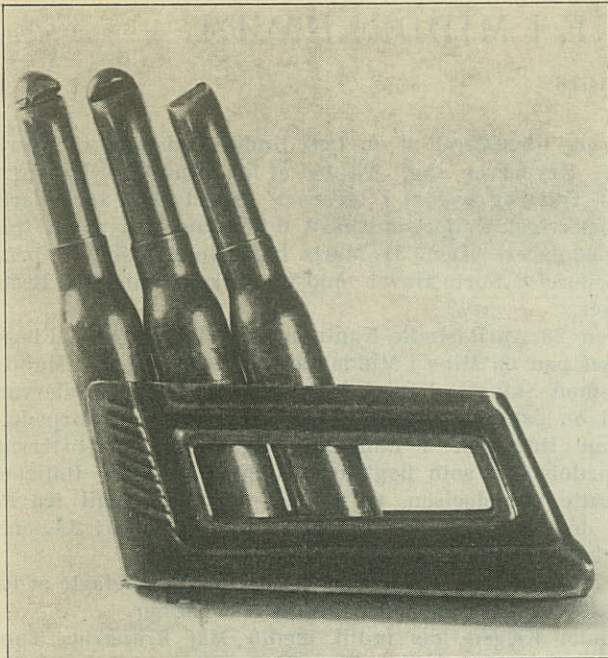
Navnet »Dum-dum« stammer fra en Skydeplads af samme Navn i Indien, hvor den Slags Projektiler finder udstrakt Anvendelse ved Jagten paa vilde Dyr, som det gælder om at uskadeliggøre ved at bibringe dem særlig vævssønderrivende Saar.

Men denne Ammunition er desuden bleven benyttet af Europæerne i Kolonikrigen — i Kampene med de Indfødte, idet disse viste sig saa haardføre, at de ikke kunde

standses af de almindelige Projektiler, men, ramte af disse, styrtede frem, til de kunde kæmpe med blanke Vaaben paa klods Hold.

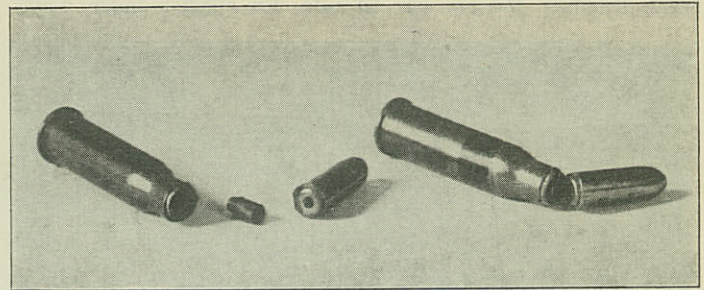
Det er vel ikke udelukket, at de Magter, der har ligget inde med store Beholdninger af Dum-dum-Patroner, har bragt disse til Anvendelse i den europæiske Krig, men iøvrigt er enhver Soldat — ved Indsnit med Kniv i et almindeligt Projektil — i Stand til at omdanne et saadant til et Dum-dum-Projektil.

De fleste krigsførende Magter har efterhaanden udsendt Communiquéer med Beklagelse over dette Forhold og sidst har den italienske Regering gjort Anmeldelse til den internationale Komité for Røde Kors i Genf om, at den østrig-ungarske Hær skulde anvende Dum-dum Projektiler samt eksplosive Geværprojektiler.

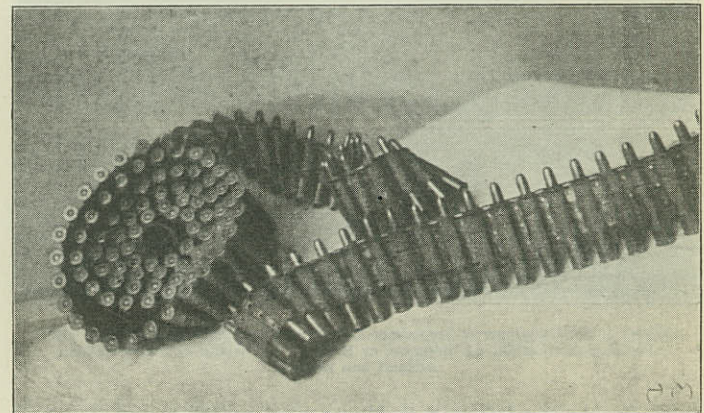

Herom skrives der i det officielle Communiqué:
»Allerede den 9. November 1912 anmeldte den italienske Overkommando, at de fjendtlige Tropper, som opererede i Nerozonen, anvendte eksploderende Projektiler.

Disse indeholder en lille Kapsel med eksplosivt Stof og en Slagstift, som i det Øjeblik, hvor Projektilet støder mod Maalet, fremkalder Tændingen af den lille Ladning og som

Følge heraf Projektilets Eksplosion. Ved kemisk Undersøgelse af Ladningen i den indre Kapsel har man konstateret, at denne indeholder en Substans, der er baade eksplosiv og røggivende. Man antager derfor, at disse Patroner er de saakaldte »Indskydningspatroner«, som allerede i Fredstid adopteredes af den østrig-ungarske Hær i den Hensigt at rette Skydningen, idet man ved Hjælp af Projektiler, som var i Stand til at udvikle en lille Røgsky, kontrollerede, om Skuddene var vel rettede mod Maalet.

Disse Patroner, som med Hensyn til de Saar, de frembringer, er af meget farlig Art, siges i Communiquéet at blive anvendt af den østrig-ungarske Hær i Flæng med de almindelige Patroner — en Beskyldning, der selvfølgelig maa staa for den italienske Regerings egen Regning.

NYBODER

En By midt i selve Byen, en lille Stat med sin egen Forvaltning, morsom i sine gamle Folder, som den ikke uden Modstand lader sig rive ud af, og ærværdig med sine Traditioner, som vi, der har levet der, har følt os trygge under, men misforstaaet ude i den store By, hvor man ikke er i Stand til at vurdere det ganske ubestemmelige, der har gjort de gamle stille Gaders Huse til Lykkens Boliger gennem Aarhundreder.

Selvfølgelig er der nu og da udkæmpet Kampe mellem de forskellige Beboere. Men enhver Ting opstaar af sin Modsætning, og disse bidrog ogsaa til at fremhæve de lykkelige Familieliv, der levedes; den lune Humor og Djærvheden, der voksede op som Græsset mellem Brostenene, har dannet disse Mennesker til en bestemt Type, hvis Hæ-

derlighed, Troskab og Pligtfølelse vil staa urokkelig, naar alt andet svigter.

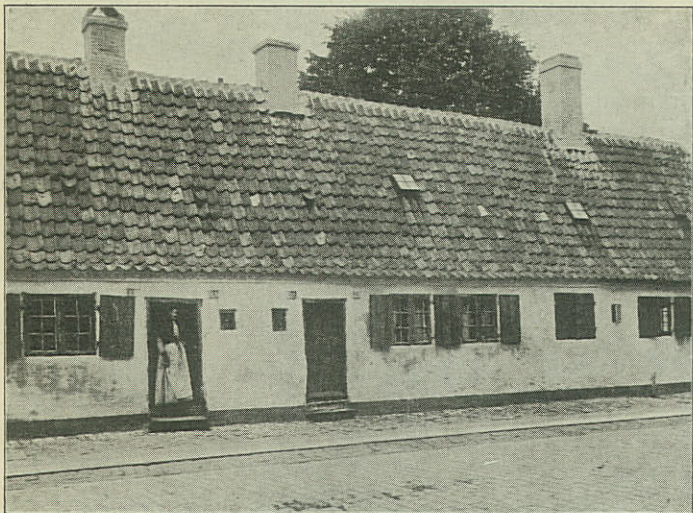
Det Nyboder, vi kender, er opført omkring 1636, og det bestod af 20 Dobbeltlænger, som, hvis man havde lagt dem i en lige Række, vilde naa helt ud til Hellerup.

Mange af Gaderne har nu forandret Navn, men oprindelighed de: Tulipanstræde, Timianstræde, Merianstræde, Krusemyntestræde, Salviestræde, Balsamstræde, Nellikestræde, Rosenstræde, Lavendelstræde, Elefantstræde, Harestræde, Kamelstræde, Rævestræde, Enhjørningstræde, Ulvestræde, Bjørnestræde, Løvestræde, Hjortestræde, Elsdyrstræde, Kattestræde, Pindsvinestræde, Kaninestræde og Hindestræde.

Oprindelighed var Navnene malet paa Hjørnerne, men efter-

haanden udslettedes baade de og Numrene paa Husdørene, saa det var meget vanskeligt at finde sig tilrette i de lange Gader.

De c. 600 Huse var ganske ens, og Gaderne var, i Mod-sætning til det daværende Københavns Gader, baade lyse og luftige. Der var kun 3 Alen til Loftet i Stuerne, og det fælles Køkken var den eneste Gennemgang til Gaarden ligesom nu. Der var blyndfattede Ruder med grønligt og kun

Chr. IV.s Længe i Enhjørningsgade (nu Set. Paulsgade).

lidet gennemsigtigt Glas, og Gulvet var et Lergulv. Væggene, der var kalkede, og Bjælkelofferne, hvor Værelsets Vanddampe hang fortættede som Draaber, bidrog ikke i nogen særlig Grad til at opfylde Kravene om Hygge, og naar dertil kommer, at Stuerne aldrig kunde opvarmes, fordi Skorstensaabningen ikke vendte indad, er vi saa langt som muligt fra den lune, venlige Hygge, der nu præger de smaa Lejligheder i Nyboder.

En Lem førte fra Forstuen op til Loftsrummet; der var hverken Trappe eller Stige, men et Knudetoug, hvorved man — i Forbindelse med en Smule Haandkraft — kunde entre op i de højere Regioner. Tanken er absolut ikke kedelig, naar man tænker paa de smaa, trinde Nyboders Koner, der herved fik den Gymnastik gratis, som Nutidens Damer med Bekostning udsætter sig for til deres Legemers Forskønnelse.

I c. Hundrede Aar stod Christian den Fjerdes Nyboder uden at blive udvidet, uagtet Flaadens Mandskab stadig blev større, men Pengene var for knappe, og der maatte efterhaanden opsaves en Kapital i dette Øjemed.

I 1743 dannedes et »Nyboders Fond« af Mandskabets tilbageholdte Kvarterpenge, og i 1755 kunde man begynde at opføre 24 Huse med Stue og første Sal, og man antager, at Leopardlængen og Tigergade opstod ved denne Lejlighed. Nu gik Forøgelse rask fra Haanden, og Elsdysr- og Delfingade, Krokodillegade, Svane- og Gaasegade fremstod med Huse paa to Etager og lidt større Dimensioner end de gamle.

Paa den Tid var Lergulvene forsvundet i hele Nyboder og Gulve af Mursten indført. Fodkulden forøgedes derved i en utrolig Grad. Man var begyndt at forny de gamle Huse, og Haregade og Elefantgade stod først for Tur; de fik ogsaa to Etager, og senere gik det Slag i Slag.

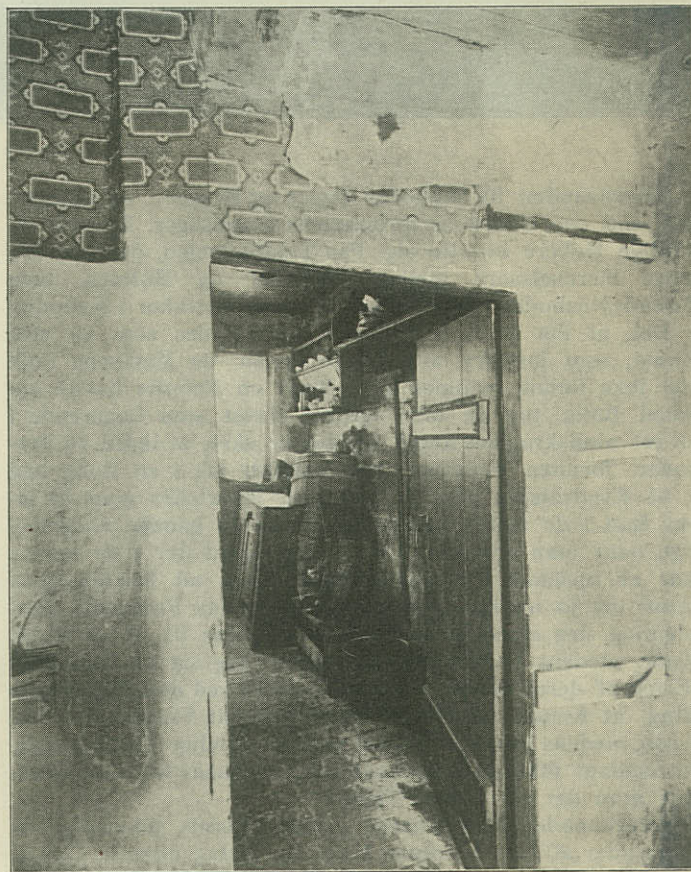
Reparationerne af de gamle Huse slugte en Mængde Penge, men de Summer, der oprindeligt blev bevilget, blev bestandigt beklippet, og Generalbygmesteren klagede højlydt; der blev anstillet Undersøgelser, og det viste sig, at der i 11 Aar kun var udgivet 7000 Rdl. til Reparationer, mens det normale Beløb skulde have været 22000. Der blev nu indført Orden i Tingene, og Arbejdet, der før havde været i Hænderne paa Entreprenører, blev tilset af en Kommission, sammensat af Officerer og bygningskyndige; en Ma-

terialgaard blev anlagt, hvor det offentlige holdt Heste, Vogn og Kusk til Materialernes Transport.

Vand maatte man hente i Adel- eller Borbergade, hvor der fandtes nogle Brønde; ellers var der intet Vand at faa, hvis man da ikke vilde forsyne sig fra Kastelsgraven. I Ildebrandstilfælde var dette en alvorlig Sag, men ogsaa Konerne, der skulde vaske deres Tøj, var meget uheldigt stillet. Der indgik idelig Ansøgninger til Kongen om at anordne rigeligere Vandforsyning, og han befalede at grave flere Brønde, men en Kommission mente, at Nyboder vilde være bedre tjent med en Ledning fra Rosenborg Slotshave, hvor der var Spildevand i Overflødighed. For ikke at bebyrde Statens Kasse skulde Beboerne give enten Penge eller Arbejde. Matroserne arbejdede paa deres Fridage, og Haandværkerne gav et lille Beløb i en halv Snes Aar. Efterhaanden kom der Vandposte i alle Gader, men mange maatte dog bære Vandet c. 100 Alen.

Da Nyboders Gader i de fleste Tilfælde var anlagt paa opfyldt Grund, kunde belæssede Vogne, der paa Regnvejrsdage vovede sig gennem disse Gader, ofte sidde fast i Dynd, og det var kun ved stærke Armes Hjælp, at de kom ud af Forlegenheden. Omkring 1770 blev Gaderne brolagt, men da der sjældent kortes i dem, bugtede de sig i Bakke-Dal og aabnede slemme Faldgruber.

Indtil Aaret 1717 savnede man enhver Dagrenovation, og før 1770 havde man slet ikke nogen ordnet Natrenovation. Fejeskarnet smed Beboerne ud paa Gaden, der paa de ubrolagte Strækninger kom til at ligne en Mødding, og andre, endnu mindre vellugtende Sager, anbragtes paa de større Pladser. Først i 1778 kom Bestemmelsen om, at Beboerne skulde feje Gaden. Det var ikke let at faa denne Anordning efterkommet, for de gamle Tilstande med deres jævne og magelige Tilsnit tiltalte Beboerne i langt højere

Køkken i Chr. IV.s Længe i Enhjørningsgade.

Grad end det at skulle tørne ud tidlig om Morgenen og feje Gade.

Et dybt Mørke rugede over Nyboder om Vinteren, og først sidst i det attende Aarhundrede indførtes Tranlygter, som tre Mænd fik det Hverv at passe.

Gaarden til Chr. IV.s Længe i Enhjørningsgade.

Efterhaanden fik Nyboder Bager og Brygger, og Amagerfolk sad paa Gaden og forhandlede Grøntsager, ligesom adskillige Høkere bosatte sig. Paa Toldbodvejen, der var den store Færdselsaare mellem Nyboder og Holmen, kom Brændevinsboder, og Slattere fik ogsaa Butikker i Nyboder.

Det, at faa Bolig i Nyboder, betragtedes som en stor Gunst, som langtfra alle kunde opnaa, da Marinens Folk slet ikke kunde rummes der. Naar en Familie havde opnaaet Bolig, tog de ofte ugifte i Huset som Logerende i et ret uindskrænket Antal, og det er sket, at indtil 16 Personer, foruden Familien, har opholdt sig i en Bolig paa c. 45 Kvadratalen plus Loftrummet. Hvorledes man fik lavet Mad i de fælles Køkkener, er for os ganske ubegribeligt, naar man erindrer, hvor megen Splid der i de senere Aar er opstaaet i de smaa Huse, netop ad Køkkenvejen, skønt det jo nu kun gjaldt forholdsvist faa Personers Forplejning. Jeg erindrer at have været Vidne til, at en ældre Kone, medens hendes Naboer spiste, tog sig en Tallerken Ærter af deres Gryde. Dette opdagedes ved den lille simple Ting, at Konen uheldigvis havde tabt sit Fingerbøl i Ærterne, medens hun var i Færd med sit ulovlige Forehavende. At saadant ikke gaar upaatalet hen, forstaaes let, men hvordan mon det gik i hine Tider?

Efterhaanden blev Husene »moderniseret« udvendig, fik Tagrender af Træ, hvidtede Mure og Bislag udenfor Døren. Indenfor farvede man Væggene og opsatte Paneler af Sejl-dug eller Træ. Lofterne blev tættede ved at anbringe et tykt Lag Ler over Loftrædderne, og Gulvene blev belagt

med Træ mod Fodkulden. Før 1782 manglede Kakkellovn i Lejlighederne, men den kunde faaes til Leje for 1 Rdl. om Aaret.

Paa Gaderne tørredes Vasketøj og Garverbark. Dette brugtes til Brændsel i Bilæggerovnen ligesom Begkager og Trangrever, hvilket ikke gav nogen helt god Luft. I Stedet for Lys tændte man en Fedepind, som man stak ind i Muren, hvorved Lejligheden blev sodet, men det tog man ikke saa nøje. Høns, Ænder og Børn tumlede i Gaderne, og om Aftenen sad hele Familien paa Dørtærskelen og diskuterede Dagens Emner eller lyttede til en Sang, der bares ud i den stille Luft.

I Begyndelsen betalte Beboerne ingen Husleje, men senere, da Mandskabet fik 6 à 8 Rdl. i Kvarterpenge om Aaret, blev disse tilbageholdt som Vederlag for Huslejen.

Der holdtes ret streng Justits, hvad Uenigheder angik. Bedst som de gode Madammer sad fredeligt om deres dampende Kaffe, kunde de komme i Strid om deres Poder, selv om de ellers var særdeles gode Venner og ydede hverandre al mulig Hjælp. Blev Uroen særlig ondartet, og en Kone, trods Advarsler og Formaninger, tilsidst blev dømt for sin Mund, da hændte det, at Manden, naar han kom hjem fra Arbejdet paa Holmen, kunde se sin Kone bære et violinlignende Træredskab med en Bjælde paa omkring Hals og Hænder igennem Gaderne, fulgt af Mængdens Latter, og havde hun forsyndet sig ved Haandgribeligheder, fik hun »Ris i Boden paa Gammelholm, indtil hun mistede sin Hud«.

(Forts.)

CLARA KOFOED.

